

EDUCAȚIE PENTRU SOCIETATE – FĂURIREA VIITORULUI PRIN INOVAȚIE LA CLASĂ

Elena ZOLOTARIOV, dr., conf. univ.,
Facultatea de Drept și Științe Sociale,
Universitatea de Stat „Alecru Russo” din Bălți

Résumé: *Dans cet article, j'essaie de justifier les conditions pédagogiques permettant d'améliorer le processus éducatif en activant la tendance à l'auto-stimulation de l'étudiant pour un apprentissage plus efficace. Au centre des préoccupations de promotion de la discipline scolaire "L'éducation pour la société" est placé le modèle de formation plus centré sur l'être humain, dans la formule innovante, selon les standards de performance de l'espace éducatif international. J'essaierai également d'aider, par le biais de connaissances théoriques et d'arguments pratiques, les enseignants qui intègrent souvent la dimension spirituelle de l'enseignement dans leur activité professionnelle et éprouvent du remords, des remarques consciencieuses du fait que je ne peux pas discuter choix.*

Mots-clés: *qualité de l'éducation, paradigme traditionaliste, programme de réformes, projet de recherche-développement.*

*„Învățătura dată tineretului dintr-o țară
permite să se prevadă întrucâtva destinele acelei țări”
(Gustave le Bon)*

Efectul dezarmant al paradigmei tradiționaliste

Constatarea din titlul articolului e un imperativ, enunțat în Codul Educației [1], iar motto-ul semnifică necesitatea trezirii conștiinței școlii pentru a o face să fie gloria neamului, în care crește vii-

torul națiunii. Acest viitor are nevoie, în viziunea experților, de o reîncercare a învierii educației școlare, care astăzi se află în declin, printr-o instruire însuflețitoare și educație prin adevărul despre sufletul omenesc. Ca profesor al disciplinei *Educație pentru societate*, deseori mă confruntam cu problema armonizării impactului educativ al predării cu misiunea didactică a instruirii. Simțeam necesitatea de a mă concentra asupra unui scop clar, spre care să-mi îndrept gândurile în formarea tinerilor noștri.

În căutările mele am pornit de la premisa că educația din toate timpurile s-a adresat, preponderent, spiritului, finalitatea principală fiind recunoscută desăvârșirea ființei umane. Calitatea ființei umane se măsoară prin calitatea atitudinii sale față de lumea în care trăiește și față de sine – parte și condiție de existență a acestei lumi, în rațiunea de a se auto-desăvârși. Unica rațiune a vieții umane, recunoscută de toate sistemele filosofice, religiile, culturile și sistemele de valori, pe care acestea le dețin și le promovează. Ținta preocupărilor de care sunt responsabilă în promovarea cursului este, prin urmare, calitatea omului-elev, elevului-om, omului din elev, desăvârșirea educabilului. Concluzia reiese inclusiv din rezultatele cercetărilor, potrivit cărora scopul este omul, care funcționează integral, apt să-și trăiască viața corect și cinstit, cu demnitate, iar facilitarea – ca acțiune și ca filozofie – este momentul fundamental în crearea acestui model de om [8].

Aici aș vrea să mă întreb: Ce model de personalitate ar trebui să apară în final? Care este individul optim spre care tindem, luând în considerare potențialul cursului *Educație pentru societate*? Adaptare deplină la societate? La oricare societate, indiferent de particularitățile ei? La aceste întrebări presupun că toți colegii din școli cunosc răspunsul. În acest context se profilează importanța conținuturilor de învățare. Oferă oare ele tinerilor mijloacele culturale adecvate, în vederea asimilării experienței de autodesăvârșire? În căutarea răspunsurilor relevante eu am apelat la sursele de specialitate, inclusiv la rezultatele propriilor investigații desfășurate ca extensiune curriculară a predării disciplinei la treapta liceală. Doar că realitatea obiectivă a practicii tradiționaliste, prezente încă în școala națională, nu e deloc îmbucurătoare. Adevărul e că finalitatea principală – calitatea esenței ființei umane, a omului-elev, apt să funcționeze integral – nici nu este concepută de pedagogi ca scop bine determinat al promovării cursului. În plus, conceptul de calitate a procesului educațional este, deseori, identificat cu aspectul tehnologic al predării, considerându-se că metodele moderne (noi) și măiestria pedagogică (iscușința de a le aplica) sunt factorii cheie în obținerea unei învățări autentice a elevilor.

Mai mult, m-am convins că orientările valorice ale pedagogului tradiționalist se caracterizează prin pedocentrism, pe primul plan fiind plasate interesele societății, ale școlii, ale învățătorului, și nu ale elevului. Se monitorizează testele, competențele pentru viață, dar nu se monitorizează nimic din profilul spiritual și moral al personalității elevului. Testele și testarea – iată problema „vitală” despre care se vorbește în școală, în societate, în ziare, la radio. Dar când se vorbește despre suflet, sensul vieții, despre compasiune, despre Patrie, conștiință, iubire, datorie? – noțiuni din care crește personalitatea și cetățenia, omul umanizat și spiritualizat. De remarcat că în Codul Educației (2014) nu se spune niciun cuvânt despre Patrie și Educația patriotică. Să consider oare eu, profesorul de curs, că trebuie să așteptăm cu astfel de educație, că în predarea obiectului dat sunt lucruri mai importante? Că nu-mi ajunge timp pentru aceasta?

Experții ne avertizează că astăzi școala „nu pregătește o generație de oameni onești, demni, iubitori ai acestui pământ, cu conștiință de sine [6]. Școala nu oferă suportul adecvat pentru ca tânărul să simtă în sine puterea de a trăi corect și cinstit, indiferent de aptitudinile lui la învățătură, de condițiile lui de trai în familie și situația lui în societate. Pedagogii reconstruiesc întregul la clasă din fragmente decupate ale reformelor. Combină și recombina cu perspicacitate obiective, competențe și atitudini, sunt mereu în căutarea metodelor potrivite. Doar că actualele generații rămân la fel de neajutorate în explorarea tainelor construcției sufletești și ființei lor intelectuale și spirituale. În rezultat, adeseori ajung în situații de dezorientare și disperare, uneori însoțite de maladii grave: deprimare sufletească, narcomanie, agresivitate. Asemenea manifestări sunt generate, în viziunea experților, de „subnutriția spirituală, inclusiv, deficitul de valori filosofice formative, lipsa de ideal, care generează golul existențial, ca urmare a tendinței specifice speciei umane de a atribui rost faptelor sale, sens vieții și libertate voinței” [7].

În societatea moldovenească, opinează cunoscutul om de știință Ion Gagim, omul nici „nu simte insuficiența conștientizării și conceptualizării filosofice fundamentale a existenței sale sau necesitatea dezvoltării acestui plan al gândirii mai profund și mai aproape de esențe”. Autorul ne îndeam-

nă să întoarcem privirea spre origini, să coborâm, în gândire, la nivelul profunzimilor, al esențelor, al trăirii plene a existenței, afirmând că până în prezent, atât elevii, cât și profesorii simt criza în formarea competenței date [4].

În același context se înscriu raționamentele profesorului chinez de limbă engleză Jack Ma, adept al conceptului 3Q (IQ, EQ, LQ), care afirmă: „Trebuie să-i învățăm pe copii ceea ce roboții nu vor putea să facă niciodată. Să-i învățăm pe copii să-și gestioneze emoțiile”. „TIC-ul este important, dar nu suficient”, opinează specialistul moldovean Simion Caisin, întrebându-ne: „Câți din noi se ocupă de dezvoltarea inteligenței emoționale a elevilor?” și răspunde „Discutabil” [2]. Ce concluzii trebuie să fac eu pentru mine, ca profesor, din raționamentele experților? Care sunt aspectele pe care ar trebui să mă axez în predarea materiei academice ca formă de exprimare a calității educației (post) moderne?

Am pornit de la adevărul incontestabil că educația nu este același lucru cu predarea de cunoștințe: oricare poate preda, dar foarte puțini știu să educe.

Predarea este valoare de sine stătătoare. Ca pedagog sunt responsabilă, mai întâi, să observ cu atenție acest proces, să încerc să-l înțeleg și apoi să contribui, prin suportul meu profesional, la manifestarea lui în viață. În aceste circumstanțe însăși predarea iese din îngustimea, reducerea ei la unul din mijloacele de educație, fiind examinată în baza realizării ei spirituale.

Valoarea ei pedagogică, prin urmare, va fi verificată nu pe criteriul funcției sale de exercițiu și, la fel de puțin, celui al funcției didactice. Destinația ei pedagogică se manifestă în faptul că copilul să obțină experiența primară, din care își „zidește” lumea sa. Altfel spus, rostul pedagogic al predării constă în *puterea* care formează lumea și care trebuie să fie actualizată. Dacă predarea disciplinei școlare este luată la modul serios ca fenomen vital de bază, în care se produc evenimente procesuale ale existenței umane, iar educația este conștientizată ca fenomen de bază esențial, atunci consecința pedagogică poate fi redusă doar la cerința perfecționării permanente și continue a calității procesului educațional. Deci nu încape nici o îndoială că trebuie, din tot sufletul, cu toate puterile să muncim noi, pedagogii, în vederea soluționării acestor probleme în cadrul orelor de curs. E nevoie să ne concentrăm pe activitățile pentru care școala de azi „nu are timp”. Să creăm condiții prielnice pentru ca elevul în cadrul învățării să trăiască cu inima și să acționeze sub impulsul voinței, manifestându-și maturitatea caracterului și organizându-și existența subordonată Legii Unice a Vieții sau să-și acumuleze energia pentru această substanță necesară, considera clasicul pedagogiei Constantin Ușinsky (1824-1870).

Învățământul de azi, din păcate, nu poate soluționa aceste probleme. E nevoie de o schimbare în adâncime a metodelor noastre. Standardele curriculare trebuie schimbate astfel încât, din orice perspectivă, eu, pedagogul, aș privi elevul, să pot vedea în el *omul*. Să încerc să-i citesc sufletul, să trezesc în el pasiunea inimii curate. Aceste cugetări, inclusiv cele derivate din căutările și metodica pedagogică a lui Vasile Suhomlinski (1918-1970), întemeiate pe conceptul „Inima mi-o dăru copiii”, au motivat speranța mea spre luminarea pedagogului, deschiderea lui spre un nou model de gândire, incitându-mi dorința de a promova disciplina *Educației pentru societate* altfel decât a fost până acum.

Schimbarea opticii de gândire pedagogică

Problema cu care m-am confruntat în activitatea de predare la clasă ținea de situația practicii școlare actuale, care „uită de educație”. Standardele de învățământ țin sub control tineretul. Dovadă e chiar recenta modernizare a Curriculum-ului național din 2019 care prevede „schimbarea educațională calitativă, în vederea îmbunătățirii procesului de predare - învățare - evaluare, prin dezvoltarea gândirii critice și a competențelor relevante ale elevilor pentru continuarea studiilor” după absolvirea gimnaziului și liceului, iar „ulterior și pentru angajarea în câmpul muncii” [3].

Convingerea mea, în unison cu a multora, este că e nevoie de o reacție fundamentată pedagogic la tendința actuală a decidenților de a acorda o prea mare importanță doar factorilor de competență în procesul educațional. Realitatea de azi cere imperios transformări radicale privind calitatea educației. Noi trebuie să ieșim din perspectiva de durată scurtă a demersurilor, care, în opinia mea, presupune schimbarea mentalității în baza aplicării tehnologiei inovatoare, dar care nu mai pune prea mult preț în instruirea școlară bazată pe acumulare, mizând pe noul model, ce presupune punerea în situație și edificarea interioară a educabililor. Doar așa am putea face față sensibilei contradicții dintre cerințele societății actuale, căreia îi scapă chemarea școlii de a contribui la dezvoltarea spiritului omenesc și nu doar la o dezvoltare formală a elevilor (C. Ușinsky), și interesul insuficient al practicii tradițio-

naliste față de intensificarea umanizării instruirii școlare. Profesorul are nevoie, prin urmare, de o ideologie clară pentru a se putea lămuri în această nouă formulă de instruire – prin intelect și simțire, prin puterea sufletului, curajul însuflețitor al elevului – o oponentă a plutirii la suprafața lucrurilor. Mi se pare că eu am atins acest scop: aplicând un model de instruire modernă, mai centrată pe om, aliniindu-mă la practicile inovatoare de succes naționale și internaționale.

Premisa de la care pornesc este că direcția strategică în promovarea cursului ar putea fi valorificarea căilor și mijloacelor adecvate, în vederea „punerii în acțiune a legilor interioare, „altarului” nostru interior care trebuie zidit” (Ion Gagim), în consens cu stimularea la clasă a conduitei bazate pe filosofia practică a unui om de valoare deplină – apt de a fi membru cu drepturi depline al civilizației democratice. Pe acest fond s-a făcut vădită necesitatea schimbării instrumentarului pedagogic, pentru a putea scoate „dinăuntru cunoașterea afectiv-spirituală” a elevului, care, precum susține expertul Ion Gălușcă, să-i „lumineze întreaga ființă și pe dinafară” [5].

Ca răspuns la această provocare am inițiat edificarea modelului teoretic și a concepției pedagogice, însoțite de abordarea practică a inovației, fructificându-le prin lansarea proiectului „Democrație la clasă” (în continuare Proiect) cu titlul de experiment de cercetare în clasele a X-a a Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă”, perioada academică 2018-2019, având un auditoriu sumar de circa 150 de elevi. În spatele propunerii de proiect se află rezultatele cercetărilor în mod esențial a celor reflectate de către Karl Rodjers și Djerom Freiberg în lucrarea „Свобода учиться”, de care am fost strâns legată în propriile explorări, aspirând să transform munca profesorului la clasă într-o ocupație, care dă cea mai mare satisfacție.

Am admis că prioritatea majoră în predarea obiectului de studiu este asigurarea condițiilor pedagogice prielnice în vederea satisfacerii nevoii acute a copilului /elevului de a învăța, recunoscută de experți drept o capacitate instinctivă a oricărui om. Concepția Proiectului de autor este consacrată scopurilor educaționale și de cercetare, având misiunea de a asigura verificarea funcționalității metodologiei inovative, destinate intensificării umanizării procesului educativ.

Proiectul vizează domeniul performanței elevului în procesul de învățare. Metoda însumează transformarea cunoștințelor în fapte personale și de caracter, ajutându-i pe elevi să înțeleagă și să iubească lumea aceasta, să tindă spre desăvârșirea ei, prin armonizarea intereselor și valorilor comune între Europa și Moldova în domeniul învățământului.

Obiectul de interes al investigației – argumentarea științifică a relevanței conținuturilor de învățare pentru viața cotidiană a tinerilor, integrarea predării dincolo de granițele materiei de studiu, cunoștințele fiind puse în valoare în sensul oferirii posibilității de asigurare a propășirii comunității, a statului și a societății. Experimentul de cercetare a demarat sub deviza *Învăț să trăiesc, practicând cultura democratică*, în care am surprins principiile de bază ale educației în secolul al XXI-lea – a învăța *să cunoști*, a învăța *să faci*, a învăța *să fii*, a învăța *să trăiești împreună cu ceilalți*. De cealaltă parte, am conceput în mesajul devizei anunțate o resursă de armonizare a îndeplinirii prevederilor curriculare cu stimularea practicării conduitei pro-democrație la clasă.

Ținta predării în stil inovator este asocierea materiei academice cu viața prezentă și ieșirea după limitele timpului. Premisa este că cercetarea e o inițiativă de proiectare a viitorului nostru, pusă în centrul preocupărilor pentru o educație de calitate, compatibilă cu exigențele secolului al XXI-lea. Cu această speranță majoră am calificat perspectiva Proiectului „Democrație la clasă” drept instrument de promovare a competitivității metodologiei de predare aplicate în raport cu standardele Spațiului European de instruire și cercetare. Scopul final: asigurarea resurselor adecvate pentru obținerea unor rezultate mai eficiente și mai calitative pe plan educațional, luând în considerare potențialul disciplinei de studiu vizate.

Agenda reformatoare a experimentului de cercetare

Mecanismul de funcționare a Proiectului este gândit astfel încât să devină accesibil promovării instruirii moderne, mai centrate pe om. Pentru aceasta a fost nevoie de o înaltă transformare a demersurilor, în sensul facilitării *libertății responsabile* a elevului de a învăța. Funcția profesorului se schimbă de la *comunicarea informației* – la *asigurarea posibilității alegerii și încurajarea activismului investigațional al elevilor*. M-am axat în acțiunile proiectate pe punctele de orientare, reflectate în cercetări și prioritățile testate în cadrul propriilor explorări. Preocuparea-cheie este asigurarea, în mod creator, de către profesor a condițiilor relevante pentru ca elevul:

- să participe în alegerea a ceea ce trebuie să învețe;
- să înceapă să-și exprime mai bine sentimentele și gândurile;
- să devină mai încrezut în sine și să ia o atitudine bună față de sine;
- să afle despre cele mai importante întrebări sociale ale timpului său, reflectând asupra lor și discutându-le;
- să învețe să rezolve probleme în situație de colaborare, lucrând împreună cu alții asupra atingerii scopului;
- să devină posibilă autotestarea, autoaprecierea și formularea independentă a scopurilor;

În acest context, dilema mea era dacă îmi va reuși să conectez trei elemente cu impact major în viața elevului, evidențiate de experți:

1. Profesionalismul;
2. Relația profesor – elev;
3. Mediul în care elevul se dezvoltă în general (școala, familia, strada, inclusiv mediul online).

Experiența m-a convins că pentru a putea avansa în demersul educațional, a capta atenția și interesul elevilor, trebuia să migrez spre mediul copilului. Concluzia rezultă din sugestia experților, care, integrând într-o eventuală schemă elementele nominalizate, sugerează că „profesionalismul ar ocupa 10%, relația profesorului cu elevii – 30% și restul 60% l-ar ocupa mediul în care se află copilul”. Totodată, „dacă profesorul într-o școală este de succes, atunci și comunitatea de elevi va fi de succes”, evidențiind ideea că „pregătirea profesională a pedagogului este imperioasă”[2], doar că trebuie să știm pentru ce, la ce bun o facem. Anume la acest capitol era nevoie să lucrez. Îmi trebuia voință pedagogică pentru a aplica instrumente în măsură să stimuleze, în cadrul predării orelor de curs, formarea tânărului adult, apt de a căuta și a găsi resurse interioare ca să-și trăiască viața corect, cinstit, cu demnitate, armonizându-și mâna cu mintea adânc pătrunzătoare și cu inima. Pentru a preda lecțiile în spiritul timpului, trebuia să generez interesul și responsabilitatea tuturor celor implicați în procesul educațional prin crearea condițiilor adecvate de învățatură și dezvoltare a vorbirii. Elevii să fie stimulați de bagheta inspiratoare a mea ca profesor. Modelele inspiratoare pentru elevi trebuiau să-și lase amprenta asupra dezvoltării armonioase a discipolilor.

Din momentul declanșării activității Proiectului încercam să relaționez intensiv și subiectiv cu elevul ca om cu om. Vroiam să simt trăirile acestui om în fiecare moment al contactului cu el pentru a-i transmite câte ceva din înțelegerea mea empatică. Recunosc că, deși nu știam la nivel cognitiv la ce va aduce aceasta, primeam satisfacție de la crearea unei astfel de atmosfere, care îi permitea elevului libertatea de a fi el însuși. Elevul ajungea să înțeleagă că se simte pe sine, reorganizându-și comportamentul în legătură cu noua simțire a eu-lui.

Aceste instrumente le-am preluat din formula instruirii mai centrată pe om, definită de cercetători [8].

Devenise real un concept de învățare ca deschidere spre asimilarea experiențelor culturale prin asimilarea experiențelor oricui și de oricând a practicii învățării la clasă. Toate acestea m-au inspirat să (re)inventez demersurile de predare - învățare - evaluare, concentrându-mă pe două ipostaze interdependente:

1. asigurarea calității în construcția de conținut științific în domeniul *Educației despre... pentru... prin democrație*
2. creșterea vizibilității acestuia prin Acces Deschis al elevilor.

Primul aspect presupunea deplasarea de la transmiterea cunoștințelor spre organizarea instruirii prin deschiderea spre interior, centrarea în mai mare măsură pe elev, Aceasta solicitând modificări importante în strategia de lucru la clasă. Al doilea aspect preconiza deschiderea conținuturilor învățării spre exterior, spre comunitate, părinți, introducerea în contextul predării a activităților publice, astfel încât elevii să poată corela-ceea ce fac la lecție cu imaginea propriului viitor marcat inclusiv de globalizare, migrație etc. Am identificat soluția pentru a face față acestor două preocupări, prin asigurarea resurselor de învățare, care vor permite elevilor să imprime fenomenelor studiate la lecții – lucrurilor, oamenilor, vieții, minții etc. – un sens. Prin prisma acestui sens să poată explora, verifica, selecta, aprecia toate cunoștințele dobândite, folosindu-le pentru atingerea scopurilor și a dezvoltării sale personale.

De partea cealaltă, prioritatea majoră a noului demers este actualizarea rezonanței celor învățate la orele de curs în mintea și sufletul elevului, prin încurajarea diverselor poziționări sau atitudini ale educabililor. Mai mult, va fi stimulată nu doar poziționarea exterioară, contemplativă, detașată

față de conținuturile de învățare, dar și trăirea, pe cont propriu, a acestuia, trecându-le prin filtrul unei *subiectivități* sau *sensibilități* ale educabilului și plăcerii sale de a învăța. Ideea este de a pune în scenă rolul activ al elevului în construirea semnificațiilor cu referire la rezolvarea problemelor. În căutarea semnificațiilor și legăturii sale cu sistemele mai largi din care facem parte, precum familia, națiunea, civilizația, universul etc., toate acestea având ca obiectiv facilitarea dezvoltării inteligenței spirituale (SQ) la tineri. De la această abordare eu așteptam deschiderea de noi orizonturi, în sensul de a-i învăța pe elevi să chibzuiască rațional, și să judece argumentat, logic, critic, creativ, contextual. Dar, împreună cu aceasta, să se învețe să-și construiască un comportament social responsabil, luând de sine stătător decizii și răspunzând pentru consecințele lor în situații imaginare și reale adecvate. Este cât se poate de clar că noul concept educațional presupune promovarea unui tip de instruire care permite *eliberarea* curiozității educabililor, gândirii, minții, accesul elevului spre a se deplasa pe noi direcții de dezvoltare, conform intereselor sale, trezirea pasiunii pentru cercetare, toate acestea devenind obiect al clarificării și învățării în cadrul comunității de clasă. Apar noi posibilități în vederea consolidării orientării umaniste a practicii școlare la treapta liceală.

Rezultatele obținute, urmare a predării și cercetării realizate, îmi permit să mă pronunț în raport cu întrebarea critică: Există disciplină în clasă mai centrată pe om? Răspunsul meu e unul optimist. În mediul de învățare centrat pe om, m-am convins, că disciplina există ca *autodisciplină*. Însăși mediul de învățare, formele de colaborare cu elevii pe care le aplicam la lecții, contribuiau la implicarea reală a acestora în procesul educațional. Disciplina nu era propusă ca scop, dar era creată.

Stimulam disciplina prin aranjarea mediului didactic, care asigură posibilitatea elevului de a învăța în baza propriei experiențe (inclusiv în baza experienței propriilor greșeli) și de a reflecta asupra acestei experiențe (spre exemplu, continuând începutul frazei „Tineretul de azi ...”). În scopul stimulării autodisciplinii inaugurem la clasă „Centre de învățare”, repartizate în diferite părți ale camerei de studiu. Elevii erau liberi să-și aleagă locul de lucru, să ia decizii cum vor lucra asupra temei, cum vor reprezenta în fața colegilor produsul final al echipei de lucru etc. Un exemplu de construcție a autodisciplinii pe care l-am valorificat ar putea servi și ascultarea de către elevi pe alții și pe ei înșiși, în cadrul discuției gestionate despre faptul, ce merge bine în viața lor, ce îi neliniștește pe toți, reprezintă o problemă, care necesită rezolvare, și care ar fi soluțiile posibile.

Așadar, consecințele potențiale ale agendei inovatoare desfășurate în cadrul orelor de curs eu le văd în oferirea performanței în alegerea de către elev a programei de studiu, bazată intereselor și capacităților sale curente. Există și alte avantaje, de care m-am convins în baza analizei fișelor de autoevaluare / autorefecție, completate de elevi la finele cursului. Devine posibilă autotestarea, autoaprecierea și formularea independentă a scopurilor de autoperfecționare.

Subliniind posibilitățile pe plan personal, dar și posibilitățile de instruire ale proiectului „Democrație la clasă”, aș vrea să evidențiez principalul. Aceste valori și convingeri, „pornirea lăuntrică”, care se maturiza în mine de mult timp și în conformitate cu care am acționat, s-au întruchipat în mărturia vădită a faptului, că învățarea în contextul promovării disciplinei școlare *Educație pentru societate*, poate fi autodirijată. Astfel, s-au confirmat ideile adepților acestei abordări, precum și ale propriilor mele explorări realizate la clasă.

Pe scurt despre esențial

Integritatea elementelor nominalizate ale cercetării denotă o abordare educativă postmodernă pe care o percep ca pe cel mai distinct punct al modelului de predare pentru care optez în cadrul acestui Proiect: *învățarea integrată și consilierea profesorului* în interpretarea omului de știință Horst Siebert, acompaniată de *învățarea reciprocă*. Finalitatea preconizată: dezvoltarea abilităților de autoinstruire și educarea responsabilității elevilor pentru propria învățare.

Consider că putem vorbi despre un concept de instruire la clasă, relevant spiritului timpului, conform căruia însușirea conținuturilor curriculare, clar definite, pierde în importanță. Mă concentrez pe procesele individuale și flexibile de învățare, în care se pune accent mai ales pe *însușirea* cunoștințelor aflate în permanentă schimbare, îmbogățire și verificare.

Proiectul presupune asigurarea condițiilor necesare pentru însușirea de către elevi a unor cunoștințe relevante, în baza consolidării capacității de a ști să deosebească cunoștințele importante de cele mai puțin importante. Totodată, preconizează formarea competențelor necesare însușirii și descifrării noilor cunoștințe, explorării necunoscutului, personalizat în vocile elevilor la orele de curs.

Concepția Proiectului dat se profilează în actualul context educațional ca un *demers complex*, ale cărui dimensiuni (educația despre..., prin... și pentru democrație) se înscriu într-o nouă *paradigmă cultural-spiritual-sufletească*, adecvată învățământului nostru. În atmosfera inițiată de profesor și creată de el împreună cu discipolii săi, elevii, cu certitudine, vor învăța mult mai mult decât ar fi învățat la lecțiile tradiționale.

Cel mai mult m-a impresionat faptul că profesorul și elevii, concentrându-se asupra obiectului de studiu concret, sunt capabili, de asemenea, să învețe responsabilitatea personală, deschiderea către comunicare, simțul demnității personale, creativitatea și relațiile reciproce colegiale între oameni.

Bineînțeles, mai avem nevoie de cercetări suplimentare în această direcție.

Bibliografie:

1. Codul Educației al Republicii Moldova. Chișinău: Ed. Farmec-Lux, 2016. 168 p. ISBN 978-9975-3050-6-8.
2. CAISIN, Simion. Fără tehnologii informaționale și comunicaționale am realiza prea puține astăzi. In: *Făclia*. 2019, 13 septembrie, p. 6.
3. Formarea cadrelor didactice pentru implementarea curriculumului școlar. Ediția 2019. In: *Făclia*. 2019, 19 iulie, p. 7.
4. GAGIM, Ion. Discreția esențelor. In: *Făclia*. 2017, 7 iulie, p. 2.
5. GALUȘCĂ, Ion. Educația (in)descifrabilă. In: *Făclia*. 2019, 13 septembrie, p. 2.
6. HOLBAN, Ion. Știința – comoara fără sfârșita dăinuirii noastre. In: *Făclia*. 2018, 2 noiembrie, p. 3.
7. ТАРОС, Василе. De ce filosofia trebuie în școală? In: *Făclia*. 2017, 7 iulie, p. 7.
8. РОДЖЕРС, Карл, ФРЕЙБЕРГ, Джером. *Свобода учиться*. Москва: Смысл, 2002. 253с.